

dende. Men saa nævnede den højtærede Kultusminister de angribelige Punkter i Kirkeforfatningsforslaget — han gik jo let hen derover, det har jeg ikke noget imod —, men den højtærede Kultusminister erkendte, at der er angribelige Punkter. Efter min Mening ere de meget angribelige og af den Art, at den offentlige Mening baade i kirkelige og borgerlige frisindede Kredse nu sikkert i langt højere Grad end tidligere vender sig imod en saadan Kirkeforfatningstanke. For øvrigt blev jo Kirkeforfatningsforslaget langt fra enstemmig vedtaget. Ikke mindre end 9 stemte imod, og 2 undlod at stemme, en, dette høje Tings højtærede Formand, var fraværende. Men 9 stemte altsaa imod, og det er interessant at lægge Mærke til, at af disse 9 vare de 7 valgte middelbart af Menighedsraadene. Tager man f. Eks. dem, der vare valgte ind i det kirkelige Udvalg af Menighedsraadene fra Østifterne og Jylland, vil man finde, at Kirkeforfatningsforslaget kun blev gennemført med en ganske ringe Majoritet, nemlig med 8 Stemmer indenfor disse 15, 6 stemte imod, og 1 undlod at stemme. Saaledes var Tankegangen og Stemningen blandt dem, der vare valgte ind i det kirkelige Udvalg som Repræsentanter for Menighedsraadene baade i Østifterne — Landet og Købstæderne med — og Stifterne ovre i Jylland.

Jeg har i disse Dage, nødtvungent kan jeg næsten sige, læst Kirkeforfatningsforslaget igennem. Jeg læste det selvfølgelig i sin Tid, da det kom, og var straks paa det rene med, at det var afskrækkende, men nu har jeg yderligere i Anledning af dette Lovforslags Behandling læst Kirkeforfatningsforslaget igennem igen, og paa den ene Side har det slaaget mig, hvor ufrisindet det er i Sammenligning med de gamle frisindede kirkelige Traditioner, som ogsaa den højtærede Kultusminister omtalte, og paa den anden Side, hvor tarveligt et Kompromis det er set fra deres Side, som igennem mange Aar have forlangt en virkelig Kirkeforfatning. Hvis ærede Medlemmer ville efterse . . . ja, jeg kan ikke finde de Paragraffer, jeg vilde nævne, jeg vilde gerne have oplæst de første Paragraffer, men det kan ogsaa være det samme; jeg vil blot gerne henvise ærede Medlemmer til at gennemlæse §§ 1—2 i Kirkeforfatningsforslaget. Jeg vil ikke tale om, at man gør al Lærebeholdelse, op til den Augburgske Konfession og Luthers lille Katekismus, til en tvungen Forskrift for Folkekirkens Præster, men i § 2

staar der udtrykkeligt, at for Folkekirken ere Kongen og Rigsdagen den lovgivende Magt, Kongen den udøvende og de borgerlige Domstole den dømmende Magt, men naar Kongen gennem sin Minister kan udøve Magten, er det da Frihed for Kirken? Er det den frikirkelige Stilling, som man i hvert Fald i Agitationen fra deres Side, der ønske en Kirkeforfatning, ofte har paaberaabt sig? Det er jo det ringeste, det tarveligste Kompromis! Man kunde jo mene, at vi fra vor Side maatte kunne være tilfredse med, at man ikke en Gang forlanger Myndighed for Kirken, og at man kun forlanger en raadgivende Stemme; men jeg peger paa, at det for Kirkeforfatningens Venner jo er aldeles utilfredsstillende. At det paa den anden Side heller ikke er tilfredsstillende for det borgerlige eller kirkelige Frisind, er en anden Ting. Efter min Mening vilde en saadan Kirkeforfatning, en Overbygning paa Menighedsraadene, et kirkeligt Centralorgan, føre til Stilstand og Ufrihed, til Forsumpning og aandeligt Tyranni; naar Stats-Gejstligheden faar en saadan særlig Stilling — thi den bliver jo ved at være Stats-Gejstlighed —, vil man altid udsætte sig for saadant. Jeg peger paa, hvad det frisindede Mindretal indenfor det kirkelige Udvalg stadig pegede paa, og hvad man ikke kunde modsige fra nogen Side, dette Tankeeksperiment, at hvis vi i Aarene umiddelbart efter Grundlovens Givelse havde faaet en Kirkeforfatning, som det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) mente, at det havde været Grundlovsfædrenes Forudsætning — det kan der nu være delte Meninger om, jeg henviser i saa Henseende til en Bog af afdøde Pastor Monrad, hvori han gennemgaar dette Spørgsmaal uhyre grundigt og detailleret og kommer til det Resultat, at det ingeniunde kan paastaas, at Grundlovens Fædre have forlangt en saadan repræsentativ Kirkeforfatning eller et kirkeligt Centralorgan —, men altsaa, hvis vi i Aarene efter 1849 havde faaet gennemført en Kirkeforfatning, saa havde man ikke i 1855 faaet Sognebaandsløsningsloven, og saa havde vi heller ikke i 1868 faaet Valgmenighedsloven. Det viser sig alene deraf, at Gejstligheden modsatte sig disse to kirkelige Frihedslove; den modsatte sig Valgmenighedsloven af 1868 i den Grad, at de 6 Biskopper — den syvende var Kultusminister — bekæmpede denne Lov til det sidste og paa det heftigste. Altsaa, hvis vi havde faaet en saadan Kirkeforfatning i Aarene efter 1849, vilde den simpelthen have standset og